

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O UREJANJU TRGA DELA

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela je pripravljen z namenom zmanjševanja brezposelnosti, hitrejše aktivacije brezposelnih oseb in podaljšanja delovne aktivnosti dolgotrajno brezposelnih oseb oziroma ranljivih skupin brezposelnih oseb.

Dolgotrajno brezposelne osebe so tiste osebe, ki so brezposelne eno leto ali več. Naraščanje števila dolgotrajno brezposelnih je ena ključnih težav na trgu dela, saj ima negativne posledice, tako socialne kot ekonomske, za posameznika in družbo. Dolgotrajno brezposelne osebe imajo zaradi različnih razlogov (upad motivacije, poklicnih kompetenc, pojav zdravstvenih ovir ipd.) tudi manjše možnosti za zaposlitev, zato potrebujejo več aktivnosti za reševanje njihovega statusa. Tveganje za nastanek revščine, izguba samozavesti in veščin, ki jih trg dela potrebuje, ter manj možnosti za zaposlitev so le nekatere od negativnih posledic dolgotrajne brezposelnosti. Zato se je tudi v prihodnje treba intenzivno in nenehno osredotočati na zmanjševanje števila dolgotrajno brezposelnih oseb bodisi s preprečevanjem bodisi z intenzivnimi napori, usmerjenimi v ponovno vključitev dolgotrajno brezposelnih na trg dela.

Konec decembra 2020 je bilo od vseh brezposelnih oseb 39.404 dolgotrajno brezposelnih oseb, kar je 7 % več kot decembra 2019. Konec decembra 2020 je bilo število dolgotrajno brezposelnih višje kot konec leta 2019, vendar pa se je njihov delež med vsemi brezposelnimi znižal zaradi obsežnega priliva v evidenco brezposelnih zaradi odpuščanj, ki so posledica ekonomske krize zaradi COVID-19. Njihov delež med vsemi brezposelnimi je bil konec decembra 2020 45,1 %, kar je 3,8 % manj kot konec leta 2019. Po odpiranju gospodarstva se je delež dolgotrajno brezposelnih oseb v prvi polovici leta 2021 ponovno dvignil. Konec julija 2021 je bilo med registriranimi brezposelnimi 40.827 dolgotrajno brezposelnih oseb, kar je za 2.841 oseb oz. 7,5 % več kot julija 2020. Delež med vsemi brezposelnimi je julija 2021 znašal 57,8 %.

Med dolgotrajno brezposelnimi se povečuje delež tistih, ki so dolgotrajno brezposelni 24 mesecev ali več, torej neuspešno iščejo zaposlitev že dve leti ali več. Konec leta 2020 je bilo takih 24.180 oziroma nekaj več kot 61 % vseh dolgotrajno brezposelnih oseb. Dolgotrajni brezposelnosti so bolj izpostavljeni brezposelni, starejši od 50 let (XII 2020: 45,6 %), brezposelni z nizko izobrazbo (XII 2020: 34,7 %) in invalidi (XII 2020: 24,3 %).

K večji zaposljivosti oseb prispevajo tudi programi javnih del, saj se jih v roku 1 leta po izteku javnih del zaposli več kot 30 %. Iz analize vključitev navedenih ciljnih skupin v javna dela v letih 2019 in 2020 je razvidno, da se večina udeležencev, ki so bili vključeni v javna dela več kot eno leto, po zaključku javnih del vpiše nazaj v evidenco brezposelnih oseb.

V letu 2020 je bilo v programe javnih del vključenih 1988 oseb iz ciljne skupine, od tega 129 Romov, 1148 invalidov in 711 brezposelnih oseb, starejših od 58 let. Po zaključku programa konec leta 2020 se je od vseh vključenih kar 1679 oseb oziroma 84,5 % ponovno prijavilo v evidenco brezposelnih oseb, največ izmed njih je bilo Romov, in sicer 119 (92,2 %), invalidov je bilo 969 (84,4 %) in starejših od 58 let 591 (83,1 %). Z namenom povečanja njihove možnosti za zaposlitev, pridobitve dodatnih delovnih izkušenj, ki so za obstoj na trgu dela nujno potrebne, se s spremembo v drugem odstavku 50. člena Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 –

odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZUTD) predlaga podaljšanje vključitve v programe javnih del na skupno največ štiri leta, s čimer bi dodatno spodbudili prehode v zaposlitev in krepitev socialne vključenosti. Ker pridobljene izkušnje v eno ali dvoletni vključitvi v programih javnih del niso dovolj za vključitev in ohranitev najbolj ranljivih skupin brezposelnih oseb na trg dela ter nenazadnje za njihovo trdnejšo socialno vključenost, bo k višjemu deležu prehodov v zaposlitev pripomogla daljša vključenost ranljivih brezposelnih oseb v programih javnih del, ki so eden od pomembnejših programov aktivne politike zaposlovanja.

Poleg podaljšanja dopustnega obdobja vključenosti v programe javnih del se z namenom čimprejšnje vključitve na trg dela in s tem tudi zmanjšanja možnosti prehoda v dolgotrajno brezposelnost zakon dopolnjuje tako, da lahko zavod brezposelno osebo po določenem času vpisa v evidenci brezposelnih oseb napoti tudi na zaposlitev na delovno mesto, ki ustreza največ dve ravni nižji izobrazbi osebe glede na ustrezno zaposlitev, pri čemer pa ni treba, da ustreza vrsti pridobljene izobrazbe brezposelne osebe. Navedeno je dopustno le ob pogoju, da je zaposlitev v migracijskem območju, ki ga je brezposelna oseba določila v zaposlitvenem načrtu in od kraja bivanja ni oddaljeno več kot 3 ure vožnje v obe smeri. V skladu z navedenim se spremenita 8. in 129. člen ZUTD.

S predlaganim črtanjem določbe drugega odstavka 129. člena ZUTD se predlaga ukinitve dvostopenjskega ugotavljanja kršitev iz naslova obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve (gre za najbolj pogost razlog kršitev, ko se brezposelna oseba ne odziva na vabila in napotnice zavoda, pri čemer je bila zaradi opustitve obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve izvedena večina odjav iz evidence brezposelnih oseb, tj. preko 90 %). Razlog za uvedbo ureditve dvostopenjskega ugotavljanja kršitev v ZUTD, sprejeto z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 55/17), so bila priporočila OECD, ki je v poročilu »Connecting people with jobs: Slovenia draft report« maja 2016 opozorila na prestrog režim sankcij v primeru kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve. Postopki ugotavljanja kršitev (ocenjuje se, da obveznosti iz naslova brezposelnosti ne izpolnjuje okoli pet odstotkov brezposelnih oseb) so se po uveljavitvi navedene ureditve v letu 2018 občutno podaljšali, kar je bistveno prispevalo k drastičnemu znižanju števila ugotovljenih kršitev (za 99,5 % oziroma se je to skorajda izničilo) ter posledično tudi k znižanju števila odjav brezposelnih oseb po uradni dolžnosti iz evidence brezposelnih oseb iz teh razlogov. Tako se je čas od prve storjene kršitve do prenehanja vodenja podaljšal na več kot 110 dni, saj mora zavod v postopku ugotavljanja kršitve upoštevati roke za vročanje vabil, obvestil in odločb po ZUP. Bistveni razlog za nižje število odjav iz evidence brezposelnih oseb zaradi kršitev glede na število vseh brezposelnih oseb je bil torej v spremembah ZUTD, ki so zmanjšale učinkovitost in podaljšale postopke ugotavljanja kršitev; pri tem so ključne posledice dvostopenjskega ugotavljanja kršitev pri najpogostejši kršitvi – opustitvi obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve. Ob tem so k takšnemu stanju pripomogli tudi ukrepi zaradi epidemije COVID-19 (zaslišanja niso bila izvedljiva) ter upadanje števila brezposelnih oseb od leta 2014 do marca 2020 (ko se je število brezposelnih oseb spet povečalo zaradi epidemije COVID-19), prav tako pa tudi neskladje med potrebami delodajalcev in delovno zmožnostjo brezposelnih oseb. Po ugotovitvah zavoda se namreč na eni strani povečuje delež potreb delodajalcev po delavcih za enostavna dela, na drugi strani pa se povečuje število brezposelnih oseb, starejših od 60 let, in brezposelnih oseb z ovirami, pri čemer je šestina brezposelnih oseb invalidov. Veljavna ureditev torej ni prispevala k izboljšanju stanja na trgu dela, ampak nasprotno, zato je za večjo učinkovitost ugotavljanja kršitev ključna ponovna uvedba enostopenjskega ugotavljanja kršitev pri vseh razlogih kršitev. Ob tem je treba poudariti, da predlagana ureditev (tako kot pred njeno spremembo v letu 2017) dopušča, da svetovalec zaposlitve v skladu z načelom samostojnosti pri odločanju brezposelni osebi po »prvi kršitvi« obveznosti ponudi dodatno priložnost za izpolnjevanje njenih obveznosti, ki jih ima kot brezposelna oseba, ter ne prične nemudoma s postopki ugotavljanja kršitev obveznosti ter posledičnega prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb.

Nadalje se s predlagano dopolnitvijo v šestem odstavku 130. člena ZUTD določa, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, ne bo zadržala izvršitve odločbe, s čimer se bo preprečil obhod sankcije prepovedi šestmesečnega ponovnega vpisa v evidenco brezposelnih oseb, ki je določena v osmem odstavku 130. člena ZUTD.

V letu 2018 je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod) izdal 2651 odločb o prenehanju vodenja oseb v evidenci brezposelnih oseb zaradi kršitev obveznosti (v nadaljnjem besedilu: odločba), v letu 2019 3607 odločb in v letu 2020 1485 odločb. V letu 2018 je bilo zoper odločbe zavoda vloženih 131 pritožb, od katerih je bilo 60 pritožb ugodno rešenih, 71 pritožbam pa pritožbeni organ ni ugodil. Nadalje je bilo v letu 2019 vloženih 127 pritožb, od tega je bilo 33 pritožbam ugodeno, 94 pa ni bilo ugodeno. V letu 2020 pa je bilo vloženih 59 pritožb, od tega je bilo 18 pritožbam ugodeno, 41 pritožbam pa ni bilo ugodeno. V večini primerov (v 95 %) je bil razlog za prenehanje vodenja oseb v evidenci brezposelnih oseb kršitev obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve (2521 primerov v letu 2018, 3462 primerov v letu 2019, 1397 primerov v letu 2020), v ostalih primerih (5 %) pa za kršitev obveznosti, sprejetih s pogodbo o vključitvi v program aktivne politike zaposlovanja (51 primerov v letu 2018, 30 primerov v letu 2019, 27 primerov v letu 2020), za odklonitev primerne zaposlitve (13 primerov v letu 2018, 8 primerov v letu 2019, 3 primeri v letu 2020), za odklonitev ustrezne zaposlitve (37 primerov v letu 2018, 79 primerov v letu 2019, 35 primerov v letu 2020) in drugo. Med vsemi izdanimi odločbami v letu 2018 je bilo 740 brezposelnih oseb (30 %) prejemnikov denarne socialne pomoči, v letu 2019 je bilo 999 brezposelnih oseb (26 %) prejemnikov denarne socialne pomoči in v letu 2020 je bilo 411 brezposelnih oseb (31%) prejemnikov denarne socialne pomoči.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga zakona so naslednji:

- hitrejša aktivacija brezposelnih oseb,
- podaljšanje delovne aktivnosti ranljivih skupin brezposelnih oseb.

2.2 Načela

S predlaganim zakonom se zasledujejo naslednja načela:

- načelo določnosti,
- načelo odgovornosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Z namenom spodbujanja hitrejšega vključevanja brezposelnih na trg dela in zmanjševanja brezposelnosti se omogoča, da lahko Zavod za zaposlovanje brezposelno osebo napoti na delovno mesto, za katero je zahtevana največ dve stopnji nižja izobrazba.

Obdobje vključenosti dolgotrajno brezposelnih oseb v programih javnih del se podaljšuje na skupno največ štiri leta.

Ukinja se dvostopenjsko sankcioniranje kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve.

Predlaga se, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, ne zadrži izvršitve odločbe.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katerega je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

5.1.1 Javna dela

Javna dela v Evropi imajo dolgo tradicijo, države jih pod različnimi nazivi uporabljajo za naslavljanje brezposelnosti in zagotavljanje socialne zaščite tistih najbolj ranljivih, hkrati pa za podporo javnim in lokalnim storitvam in infrastrukturi. V pretekli gospodarski krizi je leta 2011 kar 22 držav članic EU izvajalo programe javnih del v različnih oblikah, večinoma v obliki storitev za dobrobit družbe in lokalne skupnosti, kmetijstva (sezonska dela), subvencij za zaposlitev, delovne rehabilitacije in socialnega podjetništva.

Vključevanje ranljivih oseb na trg dela **Avstrija** obravnava kot del družbene odgovornosti in zato programi javnih del predstavljajo ključni del politik s področja trga dela v Avstrija. Država na podlagi enoletnih pogodb financira socialna podjetja, ki izvajajo programe delovne integracije za ciljne skupine dolgotrajno brezposelnih, starejših, invalidov, brezposelnih, ki skrbijo za družinske člane, odvisnikov od drog, zapornikov po prestani kazni in brezdomcev. Nudijo jim usposabljanje in zaposlitev, navadno v trajanju enega leta ali vajeništva. Velik poudarek programov predstavlja usposabljanje, tako na delovnem mestu kot v teoretični obliki. Socialna podjetja udeležencem zagotavljajo tudi stalno psihosocialno podporo ter pomoč pri iskanju zaposlitve med zaključkom programa in tudi spremljanje v začetku nove zaposlitve. Večina integracijskih socialnih podjetij deluje na področju zagotavljanja pomoči družinam in gospodinjstvom, recikliranja, varovanja narave, hrane in svetovanja v ekologiji.

Grčija je v zadnji ekonomski krizi, v kateri je bila ena izmed najbolj prizadetih EU članic, uspešno uporabila koncept javnih del za premoščanje velike stopnje brezposelnosti. Vlada ga namerava zaradi COVID krize še razširiti v 2021. Glavna ciljna skupina programa javnih del »Kinofelis Ergasia« so dolgotrajno brezposelni srednjih let, ki so že več let brezposelni. Največja skupina izmed njih so brezposelni že pet let in prihajajo iz gospodinjstev z najnižjimi

dohodki. Program izvajajo javne ustanove, večinoma zagotavljajo zaposlitev v gradbeništvu, administraciji in socialnih storitvah. Prednosti programa so predvsem v pridobljeni samozavesti, socialni vključenosti in izboljšanjem mentalnem zdravju. Interes brezposelnih za udeležbo presega prosta mesta, kar priča tudi podatek, da se kar 90 % izbranih kandidatov programa tudi udeleži, kar je največja udeležba izmed vseh programov aktivne politike zaposlovanja. Udeleženci imajo pravico do izplačila minimalne plače in nekaterih pravic, kot je npr. letni dopust. Program omogoča usposabljanje le pri nekaterih izvajalcih, javna služba za zaposlovanje sodeluje predvsem pri vključevanju in zaključku udeležbe.

Irska za podporo dolgotrajno brezposelnih izvaja program zaposlovanja v skupnosti, ki ga izvajajo nevladne in javne organizacije na lokalni ravni. Ciljna skupina so brezposelni v trajanju 12 mesecev in več, od 21. leta starosti dalje. Udeleženci v starosti od 21 do 55 let so vključeni eno leto. Če se izobražujejo in usposablajo za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij, imajo možnost dodatnih dveh let udeležbe, skupaj največ tri leta. Starejši od 55 let imajo prav tako možnost biti vključeni do skupno treh let, starejši od 62 let pa lahko ostanejo tudi dlje kot 3 leta, do izpolnitve pogojev za upokožitev, pod pogojem, da so v programu na voljo mesta zanje. Vsi udeleženci v shemi imajo tudi možnost subvencioniranega varstva otrok do starosti 13 let.

Poleg podpore na lokalni ravni Irska izvaja tudi program JobPath, ki je nastal zaradi velikega porasta dolgotrajno brezposelnih med zadnjo ekonomsko krizo in kot dodatna pot aktivacije te skupine brezposelnih v starosti od 18 do 61 let, tudi z komercialnimi zunanjimi izvajalci. Program izvajata dva izvajalca (eden je po osnovni dejavnosti izobraževalna institucija, drugi je informacijsko tehnološko podjetje), ki pokrivata vsak svoj nabor regij. Cilj programa je intenzivna in individualna podpora udeležencu ter pomoč pri iskanju dostojno plačane in trajnejše zaposlitve v trajanju enega leta ter trimesečna podpora po zaposlitvi. Izvajalec je plačan po rezultatih svojega dela; tekom udeležbe dobiva manjša pavšalna izplačila za kritje tekočih stroškov, večji del plačila kot nagrado pa dobi šele, če in ko udeleženec javi, da ima stabilno zaposlitev. Program je v letu 2018 prispeval k 26% več zaposlitev, 37% večjim dohodkov in 9% manj socialnih podpor za udeležence programa v letu 2016. Najbolj zastopana skupina med udeleženci je bila stara med 30 in 40 let s prevladujočo zgodovino uradniških in tajniških del.

5.1.2 Napotitev na zaposlitev na delovno mesto, ki ustreza nižji stopnji izobrazbe

Cilj storitve na trgu dela v obliki posredovanja zaposlitev je pomoč brezposelni osebi, da se zaposli na delovnem mestu, ki ustreza njegovi izobrazbi, delovnim izkušnjam, pridobljenim veščinam ter je zaposlitvi pred nastankom brezposelnosti primerljivo tudi po višini plačila. Kljub temu večina držav, vključno s Slovenijo, z namenom hitrejše aktivacije za prejemnike nadomestila za brezposelnost po določenem času trajanja brezposelnosti postavi nižje zahteve za napotitev na zaposlitev na delovno mesto.

Poljska, Norveška, Nova Zelandija, Madžarska, Danska in Avstralija med pogoji za zaposlitev všteto strokovne kvalifikacije brezposelne osebe in ne zahtevajo sprejetja zaposlitve z nižjim plačilom, lahko pa zahtevajo, da iskalec zaposlitve sprejme bolj zahtevno zaposlitev. **Avstralija** ureja to tako, da iskalec ne more zavrniti tiste zaposlitve, za katero delodajalec poskrbi za ustrezno dousposabljanje, ki je za zaposlenega brezplačno.

Kanada, Irska in Nizozemska so v obdobju zadnjih petih let spreminjale pogoje sprejetja zaposlitve za brezposelne prejemnike nadomestila za brezposelnost. Kanada pod pojmom primerna zaposlitev šteje osebne okoliščine (zdravstvene in fizične sposobnosti se voziti na delo in opravljati delo, delovni čas mora omogočati nemoteno družinsko in versko življenje ter

narava dela ne sme biti v nasprotju z moralnimi in verskimi prepričanji iskalca), delovnimi pogoji (zavrnitev je možna, če je delovno mesto prosto zaradi stavke, prepovedi delovanja zaradi preprečevanja okužb, neustreznih pogojev zdravja in varnosti pri delu, nižje ponujene plače od minimalne plače in finančno manj ugodnega izida po odvedenih dajatvah), čas za prihod in odhod z dela ter dolžino delovnega časa.

Nizozemska je sprejela spremembe v 2015, in sicer morajo prejemniki nadomestil sprejeti zaposlitev v drugem poklicu in tudi z nižjim plačilom po preteku 6 mesecev brezposelnosti namesto prejšnjih 12 mesecev.

Prejemniki nadomestil na **Irskem** so morali biti pred spremembo na voljo za vsako delo in vsako plačilo. Po uveljavljeni spremembi lahko določen čas zavračajo takšno delo, če obstajajo realne možnosti za boljšo zaposlitev.

5.2 Prilagojenost ureditve pravu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet uskladitve s pravom Evropske unije.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Ukinja se dvostopenjsko sankcioniranje kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve, kar pomeni krajši postopek.

6.2 Presoja posledic za socialno področje:

Na podlagi predlaganega novega 13.a člena zakona, ki opredeljuje pojem napotitve na zaposlitev na delovno mesto po določenem času vpisa v evidenci brezposelnih oseb, se bodo brezposelne osebe hitreje aktivirale in vključile na trg dela.

S podaljšanjem obdobja vključenosti dolgotrajno brezposelnih oseb v program javnih del se bo podaljšala delovna aktivnost dolgotrajno brezposelnih oseb oziroma ranljivih skupin brezposelnih oseb.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl. US) se v 8. členu v prvem odstavku besedilo »ustrezno oziroma primerno« nadomesti z besedilom »ustrezno ali primerno zaposlitev ali zaposlitev iz 13.a člena tega zakona«.

2. člen

Za 13. členom se doda nov 13.a člen, ki se glasi:

»13.a člen

(napotitev na zaposlitev na delovno mesto po šestih mesecih od vpisa v evidenco brezposelnih oseb)

Brezposelno osebo, ki je v evidenco brezposelnih oseb vpisana več kot šest mesecev, lahko zavod napoti na zaposlitev na delovnem mestu za nedoločen ali določen čas z najmanj polovičnim delovnim časom, ki ustreza največ dve ravni nižji izobrazbi osebe glede na ustrezno zaposlitev, ne glede na vrsto pridobljene izobrazbe, če se opravlja na območju za posredovanje in aktivno iskanje ustrezne zaposlitve in ni oddaljeno več kot tri ure vožnje z javnim prevoznim sredstvom ali organiziranim prevozom delodajalca od kraja bivanja osebe do delovnega mesta in nazaj.«.

3. člen

Drugi odstavek 25. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Posredovanje zaposlitve obsega aktivnosti iskanja ustrezne zaposlitve, primerne zaposlitve in zaposlitve iz 13.a člena tega zakona iskalcu zaposlitve in napotitev iskalca zaposlitve k delodajalcu ter aktivnosti iskanja delavca za delodajalca.«.

4. člen

V 50. členu se v drugem odstavku besedilo »za eno leto« nadomesti z besedilom »za tri leta«.

5. člen

V 129. členu se v prvem odstavku četrta alineja spremeni tako, da se glasi:

»- oseba odkloni ustrezno ali primerno zaposlitev ali zaposlitev iz 13.a člena tega zakona, na katero jo napoti zavod, ali si pri razgovoru za zaposlitev ne prizadeva za pridobitev zaposlitve;«.

6. člen

V 130. členu se v šestem odstavku za piko doda besedilo »Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve.«.

Osmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(8) V primerih, določenih v petem odstavku tega člena, razen v primeru iz enajste alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona, se oseba šest mesecev po prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ, ne more ponovno prijaviti v evidenco brezposelnih oseb.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

7. člen

(izvršljivost vročenih odločb)

Za odločbe o prenehanju vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb, vročene pred uveljavitvijo tega zakona, se uporabljajo pravila o izvršljivosti po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl. US) v zvezi z Zakonom o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb).

8. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

Predlagana sprememba je posledica uskladitve s predlogom novega 13.a člena zakona.

K 2. členu:

Oseba se prostovoljno odloči za vpis v evidenco brezposelnih oseb. Posledično ji pripadajo pravice in obveznosti. Posredovanje zaposlitve se izvaja z namenom usklajevanja ponudbe in povpraševanja po delavcih na trgu dela. Namen predlagane dopolnitve zakona v obliki novega 13.a člena je čimprejšnja aktivacija brezposelnih oseb, njihova čimprejšnja vključitev na trg dela in s tem zmanjšanje možnosti prehoda v dolgotrajno brezposelnost. Trenutna ureditev zavodu ne omogoča, da brezposelne osebe napotuje na delovna mesta, kjer je zahtevana nižja izobrazba, čeprav bi brezposelne osebe to želele iz razloga, da se kar najhitreje aktivirajo na trgu dela. Predlagana sprememba omogoča napotovanje brezposelnih oseb tudi na prosta delovna mesta, ki ustrezajo nižji stopnji izobrazbe, in sicer po preteku določenega časa od vpisa v evidenco brezposelnih oseb. Ob tem se upošteva ustavna pravica do družinskega življenja, saj lahko zavod osebo napoti na zaposlitev na delovnem mestu, ki je v obe smeri oddaljeno največ tri ure, in pravica do svobodne izbire dela, če oseba želi, da zavod zanjo posreduje zaposlitev na delovnem mestu tudi z nižjo izobrazbo od dosežene.

K 3. členu:

Predlagana sprememba je posledica uskladitve s predlogom novega 13.a člena zakona.

K 4. členu:

Cilj spremembe v drugem odstavku 50. člena zakona je podaljšanje obdobja vključenosti dolgotrajno brezposelnih oseb v program javnih del.

Na podlagi spremenjenega drugega odstavku 50. člena zakona se bo brezposelnim osebam, ki so se vključile v program javnih del, omogočilo, da se lahko v program javnih del pri istem izvajalcu javnih del vključijo še za (največ) dodatna tri leta. Po veljavni ureditvi se osebe lahko ponovno vključijo v javna dela le za (dodatno) eno leto. Na podlagi predlagane ureditve se bodo brezposelne osebe v javna dela pri istem izvajalcu lahko vključile skupno za največ do štiri leta, kar bo dolgotrajno brezposelnim osebam omogočilo pridobitev več izkušenj, kompetenc in sposobnosti ter s tem lažjo pridobitev nove zaposlitve in več možnosti za ohranitev statusa aktivne osebe na trgu dela. Dolgotrajno brezposelne osebe, ki se lahko ponovno vključijo v program javnih del, so določene v Katalogu ukrepov aktivne politike zaposlovanja. V skladu z navedenim katalogom se v program javnih del ponovno vključujejo invalidi, Romi in osebe, starejše od 58 let. Gre za skupino najbolj ranljivih brezposelnih oseb, ki le stežka pridobijo in ohranijo redno zaposlitev. Pogosto je vključitev v javna dela njihova edina možnost za vključitev na trg dela, za njihovo aktivacijo in socialno vključenost ter za pridobitev delovnih izkušenj, kar jim povečuje možnosti zaposlitve na trgu dela.

K 5. členu:

Predlagana sprememba v prvem odstavku 129. člena zakona je posledica uskladitve s predlogom novega 13.a člena zakona.

Člen opredeljuje razloge, zaradi katerih se oseba preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ. Glede na njihovo naravo je razloge mogoče razvrstiti v dva sklopa. V prvega sodijo razlogi, zaradi katerih na strani osebe niso več podani

vsi predpisani elementi, ki opredeljujejo pojem brezposelne osebe iz 8. člena tega zakona. Ti razlogi sledijo določbi, da morajo biti pogoji za pridobitev statusa brezposelne osebe izpolnjeni ves čas vodenja v evidenci brezposelnih oseb. V drug sklop sodijo razlogi, ki izhajajo iz neizpolnjevanja predpisanih obveznosti brezposelne osebe ali pogodbenih obveznosti oziroma obveznosti, sprejetih z vključitvijo v določen program aktivne politike zaposlovanja.

Če želi posameznik ohraniti svoje pravice, mora izpolnjevati predpisane ali dogovorjene obveznosti. Razlog za prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb, kot ga določa zakon, nastopi tudi, če oseba odkloni zaposlitev, na katero jo napoti zavod. Zavod brezposelne osebe v prijavnem obrazcu in v zaposlitvenem načrtu opozori, da odklonitev zaposlitve iz neopravičenega razloga predstavlja razlog za izbris iz evidence brezposelnih oseb. Brezposelne osebe so s pravicami in obveznostmi dobro seznanjene. Zavod si prizadeva, da brezposelne osebe aktivno vključi v trg dela.

Brezposelne osebe morajo, glede na dejstvo zavezanosti izpolnjevanja prevzetih aktivnosti za ohranitev njihovih pravic, poskrbeti in storiti vse, da izpolnijo dogovorjene aktivnosti in sprejete obveznosti.

Do pomoči države ne more biti upravičena oseba zaradi razlogov, na katere more sama vplivati oziroma lahko vpliva, ali ki brez utemeljenih razlogov zavrača, se izogiba ali opušča aktivnosti, ki bi lahko oziroma lahko privedejo do zaposlitve oziroma do drugega načina izboljšanja socialnega položaja zanjo ali njene družinske člane.

K 6. členu:

Z dopolnitvijo šestega odstavka 130. člena zakona se določa, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, ne zadrži izvršitve odločbe. Navedeno pomeni, da se bo odločba o prenehanju vodenja brezposelne osebe, ki se bo pritožila zoper odločbo zavoda, izvršila že z dnem vročitve prvostopenjske odločbe (in ne več z dnem vročitve odločbe, s katero bo odločeno o pritožbi).

S predlagano dopolnitvijo se bo preprečil obhod sankcije prepovedi šestmesečnega ponovnega vpisa v evidenco brezposelnih oseb, ki je določena v osmem odstavku 130. člena zakona. Pojavljajo se namreč primeri, ko se brezposelne osebe med pritožbenim postopkom (v katerem organ druge stopnje odloča o pritožbi zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb), torej pred izdajo odločbe organa druge stopnje, odjavijo ali (tudi kratkotrajno) zaposlijo, kar ima za posledico neizvršljivost odločbe o prenehanju vodenja v evidenci in neuveljavitev sankcije šestmesečne prepovedi ponovne prijave v evidenco brezposelnih oseb.

Predlagana dopolnitev bo imela za posledico tudi to, da bodo brezposelne osebe, ki so prejemniki denarne socialne pomoči, to prenehale prejemati prej kot na podlagi veljavne ureditve. Če bodo brezposelne osebe v pritožbenem postopku zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb s pritožbo uspele, pa bodo lahko denarno socialno pomoč pridobile izplačano za nazaj na podlagi obnove postopka (kot z izrednim pravnim sredstvom).

Z dopolnitvijo osmega odstavka 130. člena se določa, da se v primerih, določenih v petem odstavku tega člena, razen v primeru iz enajste alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona, oseba v evidenco brezposelnih oseb ne more ponovno prijaviti naslednjih šest mesecev tudi v primeru prenehanja vodenja v evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ.

K 7. členu

S prehodno določbo se določa, da se za odločbe o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb, ki so bile vročene pred uveljavitvijo tega zakona, uporabljajo pravila o izvršljivosti po določbah Zakona o urejanju trga dela dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22 in 59/22 – odl. US) v zvezi z Zakonom o splošnem upravnem postopku Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb). Odločbe zavoda o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb, ki bodo vročene stranki pred uveljavitvijo predloga zakona bodo postale izvršljive s potekom pritožbenega roka (če pritožba ne bo vložena) oziroma z vročitvijo odločbe organa druge stopnje (če bo pritožba vložena).

K 8. členu:

Člen določa običajni petnajstdnevni rok za uveljavitev zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

8. člen (brezposelne osebe)

(1) Za brezposelno osebo po tem zakonu se šteje iskalec zaposlitve, ki je zmožen za delo, prijavljen na zavodu, aktivno išče zaposlitev in je pripravljen sprejeti ustrezno oziroma primerno zaposlitev, ki mu jo ponudi zavod ali drug izvajalec storitve posredovanja zaposlitve ter:

- ni v delovnem razmerju;
- ni samozaposlen;
- ni družbenik in hkrati poslovodna oseba v osebni in kapitalski družbi ter ni ustanovitelj in hkrati poslovodna oseba v zavodu;
- ni kmet;
- ni upokojenec;
- nima statusa dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let.

(2) Za brezposelno osebo po tem zakonu se štejejo tudi tujec z državljanstvom države, ki ni članica EU, EGP ali Švicarske konfederacije (v nadaljnjem besedilu: državljan tretje države) in ima prost dostop na slovenski trg dela, tujec z veljavnim enotnim dovoljenjem za prebivanje in delo, izdanim na podlagi soglasja za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, tujec z modro karto EU ter tujec, ki v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje ali potrdila o pravočasno vloženi vlogi za izdajo nadaljnjega dovoljenja za prebivanje ter na podlagi zaposlitve ali samozaposlitve izpolnjuje pogoje za prejemanje denarnega nadomestila za primer brezposelnosti v Republiki Sloveniji, dokler prejema to nadomestilo.

(3) Ne glede na šesto alinejo prvega odstavka tega člena se za brezposelno osebo šteje tudi oseba, ki ima status dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let, če prejema denarno nadomestilo, dokler ga prejema.

(4) Pogoji iz prvega odstavka tega člena morajo biti izpolnjeni ves čas vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb.

25. člen (posredovanje zaposlitve)

(1) Posredovanje zaposlitve se izvaja z namenom usklajevanja ponudbe in povpraševanja po delavcih na trgu dela v Sloveniji in ostalih državah EU, EGP in v Švicarski konfederaciji.

(2) Posredovanje zaposlitve obsega aktivnosti iskanja primerne ali ustrezne zaposlitve iskalcu zaposlitve in napotitev iskalca zaposlitve k delodajalcu ter aktivnosti iskanja ustreznega ali primernega delavca za delodajalca.

(3) Storitve se izvaja ob upoštevanju izobrazbe ali poklica, delovnih izkušenj in usposobljenosti iskalca zaposlitve.

50. člen
(namen in čas vključitve v javna dela)

(1) Javna dela so namenjena aktiviranju brezposelnih oseb, ki so več kot eno leto neprekinjeno prijavljene v evidenci brezposelnih oseb (v nadaljnjem besedilu: dolgotrajno brezposelna oseba), njihovi socialni vključenosti, ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti ter spodbujanju razvoja novih delovnih mest.

(2) Dolgotrajno brezposelna oseba je lahko vključena v javna dela največ eno leto, zaradi stanja na trgu dela pa se lahko ponovno vključi, vendar pri istem izvajalcu javnih del najdlje še za eno leto. Ciljne skupine dolgotrajno brezposelnih oseb, ki se lahko ponovno vključijo v javna dela, in obdobje ponovne vključitve se določijo v katalogu APZ.

(3) Za ponovno vključitev se šteje vključitev, ki se opravi pred iztekom šestih mesecev od izteka zadnje vključitve v javna dela.

(4) Ne glede na določbo 53. člena tega zakona lahko občina z namenom aktiviranja njenih brezposelnih občanov sprejme program javnih del, če v celoti zagotovi sredstva za njegovo izvajanje in pred sprejemom programa javnih del pridobi soglasje zavoda. Zavod soglasje poda, če je predlagani program javnih del skladen z objavljenim javnim povabilom za izbiro izvajalcev javnih del.

129. člen
(razlogi za prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ)

(1) Zavod preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, če:

- oseba ni več brezposelna po določbah tega zakona;
- se oseba sama odjavi iz evidence brezposelnih oseb ali iz evidence oseb, vključenih v programe APZ;
- oseba odkloni vključitev v program APZ ali krši obveznosti, sprejete s pogodbo o vključitvi v program APZ;
- oseba odkloni ustrezno ali primerno zaposlitev ali si pri razgovoru za zaposlitev ne prizadeva za pridobitev zaposlitve;
- oseba ni dala resničnih podatkov o izpolnjevanju pogojev za pridobitev statusa brezposelne osebe ali statusa osebe, vključene v program APZ;
- je po predpisanem postopku ugotovljen obstoj razloga, zaradi katerega oseba začasno ni zaposljiva;
- pripor traja več kot šest mesecev ali če nastopi prestajanje zaporne kazni v trajanju šest mesecev ali več;
- pristojni organ ugotovi, da oseba dela oziroma je delala ali je oziroma je bila zaposlena na črno;
- oseba ni aktivni iskalec zaposlitve, razen če je te obveznosti oproščena z zaposlitvenim načrtom;
- oseba odkloni podpis zaposlitvenega načrta skladno s šestim odstavkom 113. člena tega zakona;
- oseba, ki je državljan tretje države, v rokih, določenih v prvem in četrtem odstavku 8.a člena tega zakona, ne opravi izpita iz znanja slovenskega jezika na vstopni ravni (raven zahtevnosti A1),

- se za osebo v skladu s četrtem odstavkom 9. člena tega zakona ugotovi, da je začasno nezaposljiva.

(2) V primeru iz devete alineje prejšnjega odstavka zavod preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, po drugi kršitvi obveznosti. O prvi kršitvi obveznosti zavod izda odločbo, tako ugotovljena kršitev pa učinkuje šest mesecev od vročitve odločbe. To velja tudi, če se brezposelna oseba pred vročitvijo odločbe ali pred vročitvijo odločbe o pritožbi sama odjavi iz evidence brezposelnih oseb, razen, če se je odjavila zaradi vključitve v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti na podlagi 54. člena ali prostovoljno zavarovanje na podlagi 57. člena tega zakona.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se v evidenci brezposelnih oseb ne preneha voditi oseba, ki se je med prejemanjem denarnega nadomestila zaposlila za krajši delovni čas od polnega in uveljavila pravico po določbi 66. člena tega zakona, dokler se ji izplačuje nadomestilo in dokler aktivno išče zaposlitev do polnega ali s polnim delovnim časom.

(4) Vključitev v program APZ ni razlog za prenehanje vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb, razen če je bila oseba vključena v program APZ, ki se izvaja s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi. V tem primeru se oseba ne glede na določbo prvega odstavka tega člena vodi v evidenci oseb, vključenih v programe APZ.

(5) Poleg razlogov, določenih v prvem odstavku tega člena, je razlog za prenehanje vodenja osebe v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, tudi izpolnitev pogodbe o vključitvi oziroma iztek programa, v katerega je bila oseba vključena.

130. člen

(prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ)

(1) Zavod po uradni dolžnosti preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, z dnem nastanka razloga za prenehanje vodenja v evidenci, ki ga ugotovi na podlagi podatkov iz uradnih evidenc pooblaščenih organov in organizacij ali iz uradnih evidenc drugih upravljavcev evidenc oziroma ko se oseba sama odjavi iz evidence.

(2) O prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, zavod obvesti osebo in ji na njeno zahtevo izda potrdilo.

(3) Obvestilo o prenehanju vodenja v evidencah iz prejšnjega odstavka se vroča z navadno vročitvijo skladno z zakonom, ki ureja poštno storitve. Šteje se, da je vročitev opravljena 20. dan od dneva odprave obvestila iz zavoda.

(4) Za izdajo in spremembo potrdila o vodenju in prenehanju vodenja osebe v evidenci iz drugega odstavka tega člena se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(5) Če je razlog za prenehanje vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, kateri izmed razlogov, določenih v tretji, četrti, peti, osmi, deveti in

enajsti alineji prvega odstavka 129. člena tega zakona, zavod o prenehanju vodenja osebe v evidenci izda odločbo po uradni dolžnosti. Če je navedeni razlog za prenehanje vodenja v evidenci ugotovljen pri osebi, ki je istočasno vodena v evidenci brezposelnih oseb in evidenci oseb, vključenih v programe APZ, se o prenehanju vodenja v obeh evidencah odloči z eno odločbo.

(6) Odločbo o prenehanju vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, izda zavod, o pritožbi pa odloči ministrstvo, pristojno za delo.

(7) Zoper odločbo, izdano na drugi stopnji, se lahko uveljavlja sodno varstvo pri sodišču, pristojnem za socialne spore.

(8) V primerih, določenih v petem odstavku tega člena, razen v primeru iz enajste alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona, se oseba šest mesecev po prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb vanjo ne more ponovno prijaviti.

(9) Če je bila oseba vključena v program APZ, se kljub prenehanju vodenja osebe v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, izvajanje programa spremlja do prenehanja pogodbe o vključitvi v program oziroma do zaključka postopka za vračilo sredstev.